

K Slnku sa blíži kométa C/2026 A1 (MAPS), do pozorovacej kampane sa zapojí aj Astronomický ústav SAV

2.4.2026 - Jozef Bednár | SAV

Astronomický ústav SAV, v. v. i., sa v týchto dňoch zapája do medzinárodnej pozorovacej kampane zameranej na kométu C/2026 A1 (MAPS), ktorá sa mimoriadne priblížila k Slnku. Kométa dosiahne perihélium v sobotu 4. apríla 2026 vo vzdialenosti približne 162-tisíc kilometrov od slnečného povrchu.

Do kampane sa zapojí aj Astronomický ústav SAV, ktorý sa pokúsi kométu zaznamenať z Lomnického štítu. Pozorovať ju bude možné aj z observatória na Lomnickom štíte pomocou koronografov, pričom cieľom je sledovať správanie kométy v extrémnych podmienkach slnečnej koróny a zistiť, či jej jadro prežije intenzívne zahriatie. Podmienky na pozorovanie kométy sú priaznivejšie na južnej pologuli. Zo Slovenska bude existovať len krátke časové okno – medzi 10. a 12. aprílom 2026 – keď by mohla byť pozorovateľná aj stredne veľkými ďalekohľadmi krátko po západe Slnka. Napríklad 10. apríla zapadne približne 50 minút po Slnku, o dva dni neskôr asi hodinu po ňom. Pozorovanie bude náročné – pôjde o slabý objekt na presvetlenom súmrakovom pozadí. Zároveň nie je isté, či kometárne jadro prežije extrémne podmienky pri prechode perihéliom. Môže dôjsť k jeho rozpadu na menšie časti alebo dokonca k úplnému vypareniu materiálu.

„Ide o mimoriadne zaujímavý objekt z Kreutzovej skupiny komét, ktoré sa dostávajú extrémne blízko k Slnku. V tomto prípade máme navyše unikátnu príležitosť sledovať kométu, ktorá bola objavená vo veľkej vzdialenosti od Slnka, čo nám umožňuje lepšie analyzovať jej vývoj pred aj po prechode perihéliom,“ uviedol Ján Svoreň z Astronomického ústavu SAV, v.v.i.

Kométa C/2026 A1 (MAPS) bola objavená 13. januára 2026 z observatória San Pedro de Atacama v čilskej púšti Atacama. Ide o kométu patriacu do Kreutzovej skupiny, ktorá sa pri prechode perihéliom ponára až do slnečnej koróny. Objav sa uskutočnil v rámci programu MAPS (Maury, Attard, Parrott, Signoret) pomocou ďalekohľadu s priemerom len 28 cm, keď mala jasnosť 17,8 magnitúdy. Zaujímavosťou je, že bola objavená vo vzdialenosti viac ako 2 astronomické jednotky od Slnka, čo z nej robí najvzdialenejšie objavenú kométu tejto skupiny.

Z výpočtov dráhy vyplýva, že kométa prešla naposledy v blízkosti Slnka približne pred 1700 rokmi. V čase perihélia môže dosiahnuť jasnosť až -5,8 magnitúdy, čím by prekonala jasnosť planéty Venuša. Jej pozorovanie bude možné najmä pomocou slnečných koronografov a vesmírnych sond, ako sú SOHO alebo PROBA-3.

Pozorovania pomocou James Webb Space Telescope (JWST) v marci 2026 ukázali, že jadro kométy má priemer približne 400 m. Efemerida pre 0 hodín UT:

Dátum	R.A. ₂₀₀₀	Decl. ₂₀₀₀	El.	m ₁
Apríl 10	02 ^h 27 ^m	+03°34'	18,9	10,8
11	02 39	+03 23	21,0	11,3
12	02 50	+03 12	22,8	11,8

R.A. ₂₀₀₀ a Decl. ₂₀₀₀ – súradnice kométy na oblohe

El – uhlová vzdialenosť kométy od Slnka v stupňoch

m₁ – celková jasnosť kométy v magnitúdach

Spracoval: Jozef Bednár

Zdroj: Ján Svoreň, Astronomický ústav SAV, v. v. i.

Foto: canva.com

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13533&source_no=20